

към явната плътна съотносимост между манастирско и царско съкровище, между семантемите *манастир* и *царство*. Затова като че ли е съвсем логично манастирът да е скривалище на царско съкровище. Дори прозира тъждество между манастирското и царското съкровище в контекста на утвърждаване на етническа идентичност. Сакралният характер и на двата типа съкровища (Демирев 2006: 25–42) предполага тяхната пряка съотносимост със сакралния топос *Манастиря*, обезпечава неговата активна позиция в пространството в качеството му на съществен елемент от сакралната топография, осмислена във фолклорната история.

Не би било възможно разкриването на ясен системен вариант на взаимодействие на сакралните топоси във функцията им на културни ядра, ако не се разгледат в този контекст и други елементи на сакралната топография, битували във фолклорната история.

Несъмнено важна част от нея са множеството топоними с наименования *Черковище* около селищата. Често във фолклорното знание те се осмислят в тъждество с *Манастиря*. Невинаги има съхранено знание, свързано със съществувал там храм, и това е често явление. Но тези топоними имат своя история и определена функция в местния празничен календар. Край с. Трапоклово се намира местността *Черквище (Черковище)*. Там има чешма, за водата на която се вярва, че е лековита, но няма съхранен спомен да е бил построен храм. Но всяка година там започват и завършват обредите за дъжд Пеперуда и Герман.⁴¹ В повечето случаи тези черковища са с функция на оброчище, на което се осъществяват обредни действия не само от отделни личности и фамилии, но и от цялата общност на селото, съпроводени с обричане на “курбан”. Край с. Нейково в м. *Св. Илия* (на изток от селото) на Илинден хората са излизали и под голям дъб са правели курбан. “Всеки може да си обрече” и всички участват в трапезата.⁴² Подобна е ситуацията и с м. *Св. Илия* край с. Стара река. Така стоят нещата на същия ден и в м. *Олелията, Черквата на Олелията* край с. Бяла, където имало три или седем големи дъба, под които се коли курбанът. Но според местна легенда тук години наред е идвал на Илинден елен, който бил принасян в жертва. Но една година еленът закъснял и хората го заклали морен, не изчакали да си почине. От тази година нататък престанал да идва елен.⁴³ Ще посоча и още един пример, илюстриращ мястото на черковището в сакралната топография. Около град Твърдица са известни три топонима с название *Черковище*. Намират се на изток, на юг и на запад. На север е планината. На всички тях хората са излизали в три различни определени дни от годината на общ курбан.⁴⁴ Налице е своеобразно ограждане с вариант на сакрален топос, вероятно с цел да се обезпечи сигурността на селището. Особено като се има предвид, че в преданията е съхранено знанието за динамика в преместването и установяването му на “твърдо място.”⁴⁵ И трябва да се подчертае, че често знанието за тези черковища е съпроводено със знание за скрито съкровище.

Аналогична е и ситуацията със сакрални топоси, ограждащи село Гавраилово. На север от селото се намира местността *Олелията*, където се па-